

HOMÉR: ODYSSEIA

V jeskyni Polyfémově

Večer, když se jednooký vrátil, jsme měli všechno připraveno. Ten obrovský kůl jsme zostřili do špice, rozpálili ho na konci nad ohněm a dobré ho schovali do řeřavějícího popela v koutě jeskyně. Obr si počínal jako den předtím. Odklopil balvan, vpustil ovce i kozy, pak vlezl do jeskyně a zase zatarasil vchod. Když podojal, začal se po nás ohlížet a dva si opět vybral k večeři.

Sebral jsem všechnu odvahu, nalil do jedné z díží víno z měchu, který jsme vzali s sebou, a popošel o několik kroků až před Polyfémem.

„Kyklópe, když víš, jak ti chutná lidské maso, měl bys ochutnat i naše víno,“ řekl jsem. „Je výborné, je to poslední zbytek, který jsme zachránili z lodi. Snad se po tom doušku nad námi smiluješ a nebudeš k nám tak krutý.“ (...)

Nalil jsem mu znova až po okraj a Kyklópos vyzunkl dížku, jako by to byl náprstek, a pak chtěl ještě podruhé a potřetí. Začínal mít pomalu v hlavě.

„Tak jakpak ti říkají?“ blábolil těžce.

„*Nikdo*, Kyklópe, když to chceš vědět,“ řekl jsem. „*Nikdo* je moje jméno.“ (...)

„*Nikdo* – a teď si – na chvíli – zdřímnu...“

Zvrátil se naznak jak široký tak dlouhý a rozvalen zůstal bezvlády ležet uprostřed sluje. (...) Polyfémos byl rázem v limbu.

Ted' přišla konečně naše chvíle!

Kývl jsem na své druhy, nastavili jsme špičku našeho kůlu nad plameny plápolajícího ohně a počkali, až se rozpálí. Potom jsme ho spojenými silami zvedli do výšky a zprudka ho vrazili chrápajícímu obru do oka. Zasyčelo to, jako když kovář ponorí rozžhavené žezevo do vody, a Kyklópos zavyl, až se celá jeskyně otřásla jako při zemětřesení. (...) Obr začal pobíhat po jeskyni, divoce kolem sebe mlátil rukama a řval tak pronikavě, že se před slují začali sbíhat Kyklópové z celého sousedství.

„Co se děje? Proč ten rámus, Polyfém? Co nás budíš?“ bylo slyšet zvenčí, ale Polyfémos pobíhal po jeskyni a ječel na plné kolo.

„*Nikdo!* Přátelé – *Nikdo!*“

„Tak proč vyvádíš a křičíš, jako by tě nabodávali na rožeň? Nebo tě někdo vraždí?“

„Jak se tak můžete ptát?“ řval Polyfémos bolestí. Copak to neříkám jasně? *Ni – kdo!*“

„Zase jsi přebral vína,“ odpovídali zvenčí Kyklópové a já jsem se tetelil radostí, jak je to mé chytře smyšlené jméno zmátno.

(převyprávěl Jaroslav Hulák)

1. Jak Odysseus přelstil Polyfémá?

2. Jak jsou v souvislosti s Polyfémem v textu vyjádřeny následující výrazy?

a) opil –

b) nehýbe se –

c) usnul –

3. V textu podtrhnji přirovnání.

5. Do tabulky doplň Polyfémovy a Odysseovy vlastnosti.

Polyfémos	Odysseus

6. Jaký mají na Polyfémá názor ostatní Kyklópové? Ze které věty či vět to poznáš?

HOMÉR: ILIAS

Řekl a ostrý meč si z pochvy vytáhl, jenž mu na dosah po boku visel, meč nesmírně pevný a velký, nachýlen vyrazil vpřed jak ve výši letící orel, který směřuje na pláň a řítí se temnými mraky, aby bud' něžné jehně, neb plachého zajíce lapil. Tak tedy vyrazil Hektór a mával broušeným mečem.

Achilleus vyskočil též, hněv lítý mu zaplavil srdce, přes prsa kulatý štít si nastavil k ochraně krásný, plný ozdob, a kýval svou lesklou přilbicí s čtyřmi hřebeny: zlaté žíně, tak nádherné, kolemní vlály, které mu zasadil hustě bůh Hefaistos v chochol té přilby. Jako as večerní hvězda se třpytí, když v temnotě noční vzchází a nejkrásnější z hvězd na nebi jeví se, tak též zářilo přeostre kopí, jímž Achilleus hrozivě mával v ruce a Hektoru chystal již záhubu, božskému reku, pátral po krásném těle, kde ostří by nejlépe vniklo.

Potud však tělo mu kryla ta krásná bronzová výzbroj, kterou si uchvátil tehdy, když silného Patrokla zabil, že bylo vidět jen krk, jež od plecí dělí kost klíční, jícen, kde lidský život lze naráz nejsnáze přerват – tam, jak se Hektór naň hnál, ho Achilleus bodl svým kopím: rázem měkounkou šíjí mu projelo ostří skrz naskrz.

(přeložil Rudolf Mertlík)

1. Co je tématem úryvku?

.....

3. Vlastními slovy popiš Achilleovu výzbroj.

.....

4. Ke každému z následujících knižních slov připiš jemu odpovídající výraz.

lapil

nachýlen

neb

hněv lítý

as

rek

5. Jakou oblast působnosti má řecký bůh Hefaistos?

- a) moře
- b) válka
- c) oheň a kovářství
- d) podsvětí

6. V textu podtrhni dvě přirovnání. Ke každému z nich vymysli a napiš jinou, na dané místo textu se hodící alternativu.

.....

.....

7. Z textu vypiš jeden příklad ke každému z následujících jazykových prostředků.

epiteton –

přívlastek neshodný –

8. Zakroužkuj pravdivá tvrzení.

- a) Ilias je epos popisující obléhání Tróje Řeky.
- b) Patroklos bojoval na straně Trójanů.
- c) Hektór Achillea bodl kopím.
- d) Hektór zabil Patrokla.